

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Środę dnia 30 Grudnia r. s. 1831 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 17 Grudnia.

Naywyższy Manifest, wprowadzający nową ustawę o wyborach szlachty, wspomnianą w przeszłym Numerze Kurjera Litewskiego.

Z ROŻEY ŁASKI,
MY, NIKOŁAY PIERWSZY,
CESARZ I SAMOWŁADCA WSZEŁH ROSSYY,
i t. d. i t. d. i t. d.

„Z liczby wielu, ukochaney NAM Rossyjskiej Szlachcie właściwych, przywilejów, jednym z nayważniejszych jest prawo wyborów, przez które ma ona bezpośredni udział w strzeżeniu publicznego porządku i w szafunku sprawiedliwości.”

„Szlachta w guberniach, w moc tego prawa, składa zgromadzenia, nie tylko na cel naradzania się o swych potrzebach i korzyściach, lecz i dla mianowania z grona swojego dostojnych urzędników, na różne posady wydziałów sądowego i rządowego. Cel i tryb działania tych zgromadzeń, porządek wyborów i wynikające z nich służby, określone są, w głównych swych zasadach, przez Ustawę o guberniach 1775 i Przywilej nadany Szlachcie 1785 roku.

„W późniejszych latach, Ustawy te różniczaszowie uzupełniane były oddzielnymi Ukazami i postanowieniami. Lecz uzupełnienia tego rodzaju, rozstrzygając stopniowo zdarzające się pojedyncze trudności i niewyrozumienia, nie zdołały zapobiedz innym, ogólniejszym, zwolna wyradzającym się niedogodnościom. Te ostatnie wypływały, nie z własności wspomnianych praw zasadowych, lecz z przyrodzonej zmiany okoliczności, nadewszystko zaś, z częstego rozdrabiania się dóbr szlacheckich przez wybycia i spadkowe działania. Skutkiem tego, liczba wyborców nad miarę się powiększyła. Częstokroć już zgromadzenia szlachty niecałkowicie bywają, złożone z osób, których własny pożytek, oparty na posiadaniu dostatniego majątku, dającego razem środki przyzwoitego wychowania, może być rękomyją, w dążeniu ich do powszechnego dobra; znalazły się też powody zażaleń na wybory jednostronne, nieodpowiednie zaufaniu i nadziejom Rządu.”

„Uznaliśmy za potrzebną, położyć kres tym zażaleniom, przywracając pożytecznemu ustanowieniu wyborów szlacheckich pierwotną jego siłę i skuteczność, i, bez nadwężenia zasad jego, dać mu więcej dzielności. Dla dokonania tego należało: iód zebrawszy rozliczne, od 1785 roku wyszłe, ustawy o zgromadzeniach szlachty, pogodzić je z celem i duchem darowanego jej Przywileju, z poprawą i uzupełnieniem dostrzeżonych w tych ustawach niedostateczności; zrezygnując w gruncie prawa wyborców, określić tryb działania tego prawa w sposób bardziej właściwy obecnemu stanowi majątkow szlacheckich, a obok tego powiększyć liczbę osób wybieralnych i zachęcić ich do miejscowego urzędowania, z wyboru szlachty, przez zrównoważenie go, co do nagród i innych korzyści, z ogólną służbą rządową.”

„Pomysł ten przyprowadzony jest do skutku. Na wskazanych przez NAS zasadach ułożony i w Radzie Państwa rozważony został Projekt nowej Ustawy porządku zgromadzeń szlacheckich, wyborów i urzędowania z nich pochodzącego. (Положение о порядке дворянских Собраний,

выборовъ и службы по онымъ); zatwierdzając tę ustawę, jako zupełnie zgodną z ogólnym dobrem Państwa i z użytecznymi Szlachcie przywilejami, Umyśliśmy przytém dać temu stanowi nowy dowód szczególnej Naszej przychylności. Odtąd, nie tylko pewni członkowie, lecz nadto i sami Prezydenci gubernialnych Izb sądowniczych będą wybierani przez Szlachtę, i zatwierdzenie osób, które ona zaszczyty swym wyborem na urzędy Marszałków gubernialnych, zostawione jest własnej Naszej rozsadzie. Nie wątpimy, że Dostojna Szlachta Rossyjska, która, nigdy, ani na polu sławy, ani w innych gałęziach służby publicznej, nie zawiodła wysokiego swego powołania: bydyć naypierwszą podporą Tronu, równie i teraz w zupełności odpowie NASZEMU zaufaniu. Postępując według przepisanych dla niej ścisłych prawideł, dążyć ona będzie z nowym zapętem do wypełnienia jednego z nayważniejszych swych obowiązków: do wybierania urzędników, prawdziwie godnych imienia stróżów powszechnego porządku i sprawiedliwości.” Dan w S. Petersburgu, grudnia 6go dnia 1831 roku.

Na oryginalne własną Jego Cesarzowskiej Mości ręką podpisano:
N I K O Ł A Y.

(Tegoż dnia Rządzący Senat otrzymał Ukaz CESARSKI, we względzie wspomnionego w powyższym Manifestie pozwolenia Szlachcie wyborów Prezydentów do Izb sądowniczych gubernialnych. W 3cim punkcie tego ukazu zastrzeżono, że co do gubernii od Polski wcielonych, pozostają w swej mocy urządzenia Ukazu 30 października bież. roku, (ogłoszonego w K. L. N. 140.)

— Przez naywyższe rozkazy dzienne z d. 12 b. m. Wykreśleni zostają z kontroli chorągwie półków pieszych gwardyi: Litewskiego, Zabiello i Wotyńskiego Tański, Przysiecki i Pasłowski. — 13 b. m. kapitan 3go półku liniowego byłych wojsk polskich Surmacki, przyjęty zostaje do służby, do 1go półku morskiego — 14 b. r. Jen. porucznik artylleryi Suchozanet 1, mianowany Głównozarządzającym szkołą artylleryi.

— Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów, 17 listopada b. r. (w Moskwie) „Uznawszy za potrzebną, przyłączyć do Orderów Cesarstwa Rossyjskiego, Polskie Królewskie Ordery Orła Białego i S. Stanisława, pod nazwiskiem Orderów Cesarzkich i Królewskich, Poleciliśmy Kancelarzowi orderów prozumić się z Ministrem Sekretarzem Stanu Królestwa Polskiego, Hrabią Grabowskim, względem oddania do Kapituły wszystkiego, co się poimienionych orderów tyczy. W skutek czego Rozkazujemy Kapitulie urządzić w niej bieg interesów o takowych orderach i utrzymywanie spisów Kawalerów, według ustanowionych na to prawideł i porządku dla innych spraw w Kapitulie zaprowadzonego; opatrując nowo mianowanych Kawalerów, przyzwyczajnych reskryptach, znakami orderowemi, według załączających się przy niniejszym wzorów.”

— 15 listopada naywyższe utwierdzoną została nowa Ustawa o licytacyach i zawieraniu przez skarb kontraktów na dzierżawę monopolii, dostawy, i sprzedaż skarbowych dóbr, przez odevy na piśmie w opieczetowanych pakietach przesyłane od kontrahentów do ustanowionych na odbywanie targów urzędów. Oto są główne prawidła tej ustawy:

Bez względu na zwyczajny tryb słownych targów, ustanawia się nowy sposób ich odbywa-

nia, jużto przez same tylko odezwy na piśmie, jużto łącznie z pierwszym, podług tego, jak Zwierzchność ten lub ów środek uzna za użyteczniejszy. Zdarzenia, którym właściwie służy tryb targów przez zapieczętowane odezwy na piśmie, są: a) dostarczenia przedmiotów otrzymywanych za pomocą zagranicznego handlu; b) dostarczenia ich wprost z rękodzielni, lub zakładów, i w ogóle wszelkie takie przedsięwzięcia i przedała, które, nie będąc zbyt zawite, rozciągają się na wielkie summy, i w których z tej przyczyny uczestniczą tylko znaczniejsi przedsiębiorcy; tryb ten nie służy na dzierżawy monopolu trunkowych i w ogóle na takie dostarczenia, dla których wydane są osobne prawidła; zastosowanie go do tych ostatnich przypadków zależy będzie od szczególnych przedstawień Zwierzchności. Licytacje, mające się odbywać za pomocą samych tylko odezwy na piśmie, podają się do wiadomości przez publikację na mocy §§ 37—41, ustawy 17 października 1830 roku o umowach ze skarbem; w nich oznaczają się powinien nie tylko dzień, ale i godzina, kiedy ma się zaczynać podawanie odezwy, a następnie rozpieczętowanie wszelkich pakietów; równie też oznaczają się warunki, w których, po odmianie objawieniu, żadne już nie dopuszczają się odmiany. Obok tego wykazuje się ilość zadatku pod oddzielną kaucyą, i jeżeli zatwierdzenie targu będzie miało miejsce przy samém jego ukończeniu, lub też ma się przedstawić do wyższej Zwierzchności. Opieczętowane odezwy spółubiegających się powinny zawierać: a) Zgodzenie się na przyjęcie proponowanego zobowiązania się w zupełności, lub, jeśli to rozdzielone jest na części, tedy jednej całej takowej części, na mocy ścisłego złączenia opublikowanych warunków, bez żadnej odmiany. b) Summę czyli cenę słowami wypisaną; c) Zwyczajne miejsce pobytu, stan, imię i nazwisko kontrahenta, tudzież miejsce, skąd pisano i datę. — Przy odezwach powinny być załączone dokumenta na prawne kaucye; lecz kto już posiada kaucyą w tym samym urzędzie z drugiego jakiegokolwiek powodu przez niego złożoną i swobodną, ten może do niej się odwołać; równie jeśli dokumenta na kaucye zależą na świadectwie drugich urzędów, w którym się wymienia, iż pozostaje im z przedstawionej kaucyi część swobodna; w takim razie w tych świadectwach ma być oznaczono, jakiego rodzaju ta kaucya, i wypisane wszystkie szczegóły, mogące służyć za rękojmią jego pewności. Odezwy, niezgodne z pomienionymi wyżej prawidłami, uważają się za nie znaczące, i kaucya się zwraca. Opieczętowane odezwy mogą być dwojakim sposobem przedstawiane: a) osobiście, w naznaczony dzień i godzinę, przez samego kontrahenta, lub kogo innego, umocowanego i nawet bez umocowania; b) przez pocztę, pod skarbową pieczęcią lub sztafetą, pod adresem właściwego urzędowego miejsca z następnym nadpisem: *odezwa do takiego a takiego urzędu dla licytacji*. Jeżeliby kto żądał, może pomieniony nadpis uczynić nad drugie, wewnątrz kopercie, oznaczając na zewnętrznej tylko adres tego urzędu lub urzędnika, do którego pakiet się posyła. W przesłanych pocztą odezwach można podług upodobania wymienić osobę, na miejscu odbywających się licytacji znajdującą się dla zawiadomienia jej w razie nastąpienia zgody na zawarcie kontraktu. Jeśli kontrahent sam nie może się stawić dla zawarcia kontraktu, obowiązany jest bez zwłoki wskazać w miejscu siebie umocowanego. W przypadku, gdyby, kontrahent ani się sam nie stawił, ani nie umocował nikogo, przysądzone mu przedsięwzięcie, oddaje się innemu na koszt jego kaucyi. Przed wszelkimi targami naznacza się od skarbu cena; wyżej lub niżej tej ceny kontrakt utwierdzony być nie może. Akt zawierający w sobie postanowienie o niej chowa się w zapieczętowanym pakiecie. Pierwszy krok w dzień i godzinę do rozpieczętowania odezwy przez naznaczoną zależą na tem, iż zebrana publiczność wzywa się do Izby Urzędniczej, i tam objawia się zapieczętowany pakiet, zamykający w sobie ostatnią naznaczoną od skarbu cenę, który w oczach wszyst-

kich obecnych pozostaje na stole w przeciagu targów. Jak zaś przy prowadzeniu takim sposobem umów nie przyymują się żadne słowne propozycje, tak też i żadne słowne przydatki lub umniejszenia, ani propozycje licytowania, gdy już wszystkie odezwy na piśmie przyjęte, miejsca mieć nie mogą. Jeżeli kontrakt w naznaczonej od skarbu cenie mieć miejsca nie może: wtedy przy odmówieniu kontrahentom pakiet zawierający cenę odkrywa się i ogłasza. W przeciwnym zaś przypadku pakiet ten zostaje zniszczony na miejscu. Gdy zaś zwierzchność zamierza prowadzić targi podług prawideł ustawy 17 października 1830 r. i wyzywając do tego kontrahentów ogłasza, że się przyjmować będą i zapieczętowane odezwy na piśmie, natenczas, każdy życzący weyść w stosunki ze skarbem, może i zamiast osobistego stawienia się na miejsce targów, przysłać swoją odezwę. Odezwy te powinny być najszybciej zgodne z wyłożonemi wyżej prawidłami, nadto podawane lub przysyłane nie później od naznaczonego dla licytacji terminu, gdyż po upływie wskazanego dnia i godziny, nie mogą już być przyjmowane, ani osobiście, ani przez pocztę.

Jeżeli po rozpatrzeniu odezwy okaże się, iż w którejkolwiek z nich uczyniono korzystniejszą dla skarbu propozycyą od wszystkich uczynionych przez kontrahentów osobiście się znajdujących, w takim razie przedsięwzięcie przysądza się osobie, która przysłała takową odezwę: jeżeli zaś cena w odezwach równa jest cenie podanej przez obecnego kontrahenta, wtedy pierwszeństwo daje się temu ostatniemu.

— Czasowa komisya kontroli wydziału Prowiantskiego ogłasza, że likwidacyjne rachunki w przedmiocie pretensyi obywateli powiatu Rosieńskiego (gub. Wileńskiej) o nabrane przez wojska w latach 1812, 1813 i 1814, za kwitami produktami, są już rozpatrzone, i uznano dla nich należności w ogóle 10,855 r. 58 k. kop. sr. i 6,642 r. 3 k. assyg., o wypłacie jakowych posłano odezwę do Ministra Skarbu w dniu 4 tym bieżącego miesiąca.

— Podług wiadomości z Kischty, naczelnik dawniejszej rosyjskiej misyi w Pekinie, Archimandryta Piotr, udał się traktem przez morze do Irkutska, 19 października b. r.

— Nowa w języku łotewskim gazeta, wychodząca mająca w Rydze dla pospólstwa, p. t. Przyjaciół Łotyszów, niewielkie ma nadzieje. Pleban jednej z najznaczniejszych gmin, za ledwie znalazł jednego prenumeratora, który podjął się trzymać gazetę sam dla siebie; inni zaś oświadczyli, iż szukają spółników, chociaż cena rocznej opłaty wynosi tylko r. sr. 1.

— Założone w ciągu bieżącego roku w Kurlandyi towarzystwo zabezpieczenia zboża od gradobicia, zebrato z rozmaitych wpływów 1,264 r. sr., a na spłacenie dwóm członkom swoim szkód poniesionych, wydało 584 r. Pozostaje mu zatem 880 r. sr., które ma oddać na procent. (T. P.)

Sankt-Petersburg dnia 19 grudnia.

Przez najwyższy ukaz J. C. M. do Rady Państwa, na ymłóściwiey rozkazano: Jenerałowi Piechoty, Jermatowu, być Członkiem Rady Państwa.

— W najwyższych Ukazach J. C. M. do Rządzącego Senatu, wyrażono:

D. 20 listopada. Dla dogodniejszej komunikacyi z Prussami, za porozumieniem się z tamiecznym Rządem, weszłym 1830 roku uczyniono urządzenie, względem przedłużenia, od Królewca, przez Tylgę, do samej granicy Państwa, wielkiego szosse, idącego z Berlina do Królewca. Zaczem w gubernii Wileńskiej ustanowiony będzie nowy już trakt pocztowy z Nitawy przez Szawle do m. Taurogien, na granicy leżącego. Naskutek tego, uznając potrzebnem zrobić na granicy z Prussami stosowne rozporządzenie Tamożnej części, zgodnie z przedstawieniem Ministra Skarbu, na Radzie Państwa rozpatrzonem, Rozkazujemy: 1) Ustanowić w m. Taurogieniach, albo w bliskości jego, Tamożnią 1szej klasy, podług załączonego tu etatu. 2) Zostawiwszy Ta-

możnią Jurhorską w 1szej klasie, zmniejszyć w niej jednego Członka, dwóch skrybentów i dwóch dopatrywaczów (допоміжників); Połagowską zaś Tamożnią na przyszłość do czasu, przy teraźniejszym jej etacie. 3) Ministrowi Skarbu przywieść to wszystko do wykonania, do czasu ukończenia i otwarcia nowej drogi na Taurogienie. Rządzący Senat nie zaniecha uczynić należytego w tej rzeczy rozporządzenia — W załączonym etacie: 1 zarządzący z płacą roczną 2,000 r.; 1 członek sprawujący razem obowiązki podskarbiego, 1,500 r.; 1 sekretarz 800 r.; 1 translator 600 r.; 1 buchalter i obliczający poślinę 600 r.; 1 nadzorca pakhausu, 800 r.; 1 mistrz wagi i stępla i Eker, 600 r.; 1 dozorca materiałów aptecznych i farb, 600 r.; 6 skrybentów po 400 r., 2,400 r.; 6 dopatrywaczów, po 500 r., 1,800 r.; 3 stróżów, po 200 r., 600 r.; na najęcie domu, 800 r.; na wydatki piśmienne i różne potrzeby, 2,000 r. Zupełny etat, 23 osób, a 15,100 rubli.

— D. 3 grudnia. Dla uprzątnienia trudności, napotykaných teraz przy wejściu do służby cywilnej przez mieszkańców gubernii Zachodnich, którzy nie są w poduszynym popisie, ale nie dowiedli jeszcze ostatecznie praw swoich na Dworzankstwo, Uznaliśmy za dobrą, dozwolić przyjmowania ich do służby za świadectwami samych Dworzankich Zgromadzeń Deputacyjnych i po należytem przekonaniu o niezostawianiu ich w popisie poduszynym, z tem, ażeby Zwierzchności miejscowe, przy dopuszczeniu takich osób do służby, natychmiast przedstawiały dokumenta ich do Heroldyi, która rozpatrzenie ich ma ukończyć nie inaczey, jak w półrocznym terminie; obok razem Rozkazujemy: tych z nich, których dokumenta w późniejszym czasie znalezione będą niedostatecznymi, nie wyłączać dla tej jednej przyczyny ze służby, policzyć do służących kancelaryjnych trzeciego rzędu, obowiązanych wysłużyć do pierwszej oficerskiej rangi sześć lat; tym zaś, którym przez Heroldyę przyznana będzie Dworzanka dostojność, na powszechnej podstawie zastawiać i w służbie wszystkie prawa i prerogatywy, stanowi temu właściwe. — Rządzący Senat nie zaniecha uczynić potrzebnego w tej rzeczy rozrządzenia.

— Dnia 6 grudnia. Dla jednostajności w nazywaniu urzędów Sądowych, Uznaliśmy za dobrą Rozkazać: w guberniach Małorossyjskich: Połtawskiej i Czernihowskiej, odtąd na przyszłość dawać Urzędowym miejscom i osobom, w nich służącym, nazwania, Urządzeniem o guberniach dla różnych urzędów oznaczone. Rządzący Senat nie zaniecha uczynić należytego w tej rzeczy rozporządzenia.

— Urzędnicy kancelaryi Ministra Wojskowego: sekretarz 8mej klasy Żukowski, podniesiony do 7mej klasy; assessor koll. Biżicz mianowany radcą dworu, a 9 klasy Łubiański, podniesiony do 8mej klasy.

— D. 8 grudnia. Jenerał majorowi Soloditowu poruczone są obowiązki Jenerała Intendenta pierwszej Armii, który jej audytoryatu pełnego był członkiem. — Radzca Stanu Nieczajew, członek komissyi szkół duchownych i należący do oberprokuratorского stołu w Najświętszym Synodzie, wyniesiony na Rzeczywistego Radcę Stanu. — Radzca Stanu Solonin, otrzymał rozkaz być za oberprokuratorским stołem w 2gim Departamencie Rządzącego Senatu.

— D. 11 grudnia. Naczelnikiem obwodu Jakuckiego, mianowany 4go flotnego ekipażu kapitan 2giej rangi Szczerbaczew, i na podstawie ogólnych prawideł o urzędnikach, do Syberyi przeznaczanych, podniesiony na Radcę kolegialnego.

— Przez N a y w y ż s z y Ukaz pod 16 grudnia, wydany do Kantoru Dworu, Cesarz Jego Mość raczył dać klucze Szambellański, Kamer-Jun-krowi Abramowiczowi, Członkowi komissyi ustanowionej do likwidacyi interessow Xiażat Radziwittów, w nagrodę gorliwości, przezeń okazanej w różnych dobroczynnych zakładach gubernii Wileńskiej.

(J. d. S. P.)

ANGLIA.

Londyn d. 10 grudnia.

Na sessyi d. 7, w izbie niższej, address został przyjęty jednomyślnością po krótkich rozprawach.

— Sir Antoni Hart, dawniejszy kanclerz irlandzki, umarł teraz w Londynie.

— Lord Robert Seymour, umarł w dobrach swych w księstwie Wallii, mając wieku lat 85.

— Gazety nasze znowu donoszą o nowych pożarach, nie tylko po wsiach, ale i po miastach. Hrabstwo Bedford ucierpiało nawięcej. Jednego z podpalaczów poymano.

— Gazeta *Woolverhampton Chronicle*, zawierając szczegóły o huncie kopaczów. Przenieśli się oni w wielkiej liczbie do miasta *Woolverhampton*; był to dzień targowy; handlujący leguminami ucierpieli niezmiernie; rzeźnicy co rychley umknęli z mięsem. Władze powstały umysłnego do *Birmingham*: szwadron huzarów 7go półku przyleciał galopem; pościgały się szwadrony yeomenrow *woolverhampton*ski i z *Teddesley* co najszybciej; a przedniejsi obywatela zapisują się na konstablów specjalnych.

— Piszą z *Portsmouth*, że admirał *Warren* złożył dowództwo eskadry, będącej w *Dunes*, i zatknął swą banderę na okręcie *Isis*, 50działowym, mającym płynąć do Afryki. — Okręt *Revenge*, 74działowy, wychodzi do *Lisbony*. — Szoner jeden wojenny portugalski, naprawiany w *Portsmouth*, wyszedł do *Spilhead*, gdzie będzie oczekiwał na inne okręty wyprawy *Donny-Maryi*. — Porucznik *Cookson* wyjechał z oddziałem żołnierzy morskich do *Afryki*, dla założenia osady nad *Gambią* i niedopuszczenia handlu Negrami na wyspie *S. Maryi*. (J. d. S. P.)

— Kompania Indyy wschodnich, otrzymała wczora wiadomości z Chin przez Kalifornię. Cesarz zatwierdził, 22 maja, nową ustawę handlu zagranicznego; z tego powodu komitet angielski odwołał zawieszenie handlu do czasu otrzymania rady i pomocy od lorda Bentinck z Indyy. W Kantonie spodziewano się przyjazdu gubernatora Le, przychylnego Anglikom.

— Pożyczka zaciągnięta w Londynie na wydatki wyprawy Don Pedra, wynosi 2,000,000 f. s. na pięć od sta, lecz pożyczający mieli teraz zapłacić tylko 8 od sta, a 5 od sta wtedy dopiero, kiedy rząd *Donny Maryi* zawłada już jakąkolwiek częścią ziemi Portugalskiej. Reszta pożyczki wypłaconą będzie nie wprzód aż rządy tej Pani zostaną formalnie ustalone w *Lisbonie*. Jeżeliby wyprawa wcale się nie powiodła, kapitał wypłacony oparty zostanie na wyspach Azorskich. (T. P.)

— Dnia 13 —

Papiery publiczne. Konsolidy, 83½ — Bilety skarbowe, 5, 6 pr. — Portugalskie, 51½ — Hiszpańskie, 14½ — Brezyljskie, 44 — Rossyjskie, 100.

— Izba Niższa. — Bil reformy na dzisiejszem posiedzeniu miał być wniesiony. Od godziny zey z południa galerye już były napelnione. Zaymowano się naprzód prośbami, a potem sprawami mniejszej wagi. Lord J. Russel powstał potem, i zbliżył się do bióra, wśród okazow nawięzszego zadowolenia: miał długą mowę, w której wyłuszczył odmiany bilu. Zasady zostały też same, to jest: zniesienie miast zamkniętych, zniesienie prawa wyboru miast zbudowanych i mało znaczących, udzielenie tegoż prawa miastom ludnym i zamożnym, i zaprowadzenie nowego prawa wyborow. Za zasadę wolnych wyborow, ministrowie przybrali liczbę domow w miastach, gdzie lustracya 1821 była powodem do rozmaitych narzekan, a popis 1831 nie może być uważany za dokładny, gdyż w sporządzaniu jego miano na oku zwyczaj polityczny. Liczba miast, mających utracić swe prawa zmniejszyła się do 56. Niektóre miasta z listy pod literą A (obeymujące utracające zupełnie swą reprezentacyę) przechodzą na listę B (obeymujące te miasta, które po jednym tylko reprezentancie zatrzymują zamiast dwóch), i nawzajem. Mówca wyliczył miasta, tracące prawo wybierania, i miasta, którym to prawo jest udzie-

lone. Co do prawa głosowania, rząd nie miał zgoda przedsięwzięcia zmieniać censum elekcyjnego 10 f. s., które doznało zmiany w rzeczach podrzędnych. Sposób oznaczania wartości domów jest wyszczególniony w bilu. Wolni dzierżawcy zatrzymają swe prawa, nabyte przez urodzenie lub zasługi; ale mieszkający więcej, jak o jedną milę odległości od swego miasta, nie mogą tych praw używać. Lord J. Russell zakończył swą mowę prośbą o upoważnienie podania bilu ku poprawie reprezentacji narodowej w Anglii i w kraju Wallii. Wnieście nie to przyjęte było z oklaskami najwyższymi. Na zapytanie sir R. Peel, jaki będzie postęp bilu, lord Althorp odpowiedział, że Rząd miał w postanowieniu nie pójść dalej od drugiego czytania przed świętami Bożego Narodzenia; po tém przeczytaniu będzie podawał odroczenie izby aż po Świętach. Po długich rozprawach, nastąpiło pierwsze czytanie bilu, a drugie postanowiono na piątek, dnia 16 grudnia.

— Jenerał Derling, gubernator Nowey Wallii-Południowej, został odwołanym. Urzędy tej kolonii oskarżają go o czyny przeciwne konstytucji i prawom.

— Oprócz miasta Sunderland, cholera okazała się w Newcastle i North-Shields, gdzie już wychodzą dzienne doniesienia.

— Podług doniesień z Gibraltaru, pod 24 listopada, miasto Fez miało się oddać na łaskę cesarza Marokańskiego. (J. d. S. P.)

FRANCYA.

Paryż dnia 11 grudnia.

Podług listów z Lyonu, wyrobnicy jedwabiu okazują wielki żal za klęski, które wynikły ze sposobu, jakim się domagali sprawiedliwości. Spustoszenia i popełnione występki, należy przypisać nie im, lecz zgromadzeniom nayszkodliwiejszych chałastry, która się zewsząd skupiła w nadziei rabunku. Teraz miasto napełnione jest wojskiem wszelkiej broni. Śrzedki rządowe skierowane są jedynie na tych, co temu wstrząśnieniu chcieli nadać kierunek polityczny. Zatrzymano niejakiego Rossat i wydawców gazety *la Glaneuse*. Pierwszy miał mowę zachęcającą wyrobników do ogłoszenia rzeczypospolitej; lecz ci, zamiast usłuchania namowy, sromotnie mówić zaczęli. Wydawcy gazety dopuścili się podobnego zamachu w kawiarni.

— Marszałek Soult zostać ma sam w Lyonie dla dokonania misji, którą mu poruczono; rząd bowiem nie chce, ażeby rozpoczęto surowsze środki w przytomności Xcia Orleanu, który dawał się tylko słyszeć ze słowami pokoju. — Marszałek ten ogłosił, iż daje 8 dni czasu na zwrot broni przez mieszkańców do arsenału; po tym zakresie przedsięwzięte zostaną najsurowsze środki przeciw tym, którzyby ją zatrzymali.

— Podług wiadomości z Fernambuco, 16 i 17 września zaszły tam znaczne rozruchy. Żołnierze okoliczni napadli to miasto i złupili je; przeszło 150 składów należących do portugalczyków zostało zrabowanych. Mieszkańcy zrazu byli ustąpili z miasta, wrócili doń znowu zbrojno i uderzyli na żołnierzy, którzy, używszy nad miarę znalezionych trunków, nie mogli się bronić. Ze strony mieszkańców, zginęło w tej sprawie ledwie kilku ludzi; lecz żołnierzy 100 padło na miejscu, a do 500 uwięziono i wysłano do Rio-Janeiro. — Prócz Fernambuku i samo Rio-Janeiro było również teatrem zamieszania; walka pomiędzy wojskiem a mieszkańcami, trwała trzy dni, 6, 7 i 8 października; wypadki te poprzedziły małe tylko zayścia i kłótnie po kawiarniach i ulicach. — 6, żołnierze morsecy opanowali byli wyspę Cobras, którą nazajutrz milieya obległa i zdobyła szturmem; wzięto przytém 250 ludzi w niewolę, pomiędzy którymi znajduje się i Barata, który nabył smutnej sławy w czasie wszystkich rozruchów w Rio. — 8, spokojność poczęła znowu powracać. (T. P.)

— Dnia 15 —

Birża Paryzka. — Pięć od sta, 98 fr. 60. —

Trzy od sta, 69 fr. 90. — Akcje bankowe, 1,840 fr. — Pożyczka królewsko-hiszpańska, 78½. — Pożyczka Haytańska, 280.

— J. K. W. Xiążę Orleański i marszałek Soult, minister wojskowy, powrócili do Paryża d. 11 o godzinie 4tej.

— D. 1 t. m. Król wydał postanowienie, ustanawiające zarządy Algieru. Przez drugie postanowienie, P. Pichon, radzca stanu, mianowany jest intendentem cywilnym Algieru. — Przez inne urządzenie królewskie, jenerał Laferrière mianowany jest półkownikiem legionu jazdy gwardyi narodowej paryzkiej, na miejsce Xięcia Moskowa, powołanego do innych obowiązków w wojsku czynnem.

— Izba deputowanych, na posiedzeniu d. 12, przyjęła 2 artykuł projektu o tymczasowem uchwaleniu 3ch 12tych, na rok 1852gi, dochodu z podatków nieoznaczonych do 1go kwietnia. Trzeci artykuł tego projektu, był powodem do żwawych z obustron rozpraw, w końcu przyjęła izba poprawę kommissyi, zmniejszającą 360 na 340 milionów tymczasowego kredytu dla ministrów. — Na posiedzeniu d. 13 izba przyjęła projekt 3ch 12ch większością 255 przeciw 81. Na posiedzeniu d. 14 przyjęty został wniosek P. Schonen o rozwodach, 195 przeciw 70.

— Zapewniają, że rapport o prawie parowstwa zdany będzie 15 lub 16; rozprawy więc zaczną się d. 19.

— Powiadają za pewną, że medale skradzione z biblioteki nie zostały stopione, ale są w Anglii, zakupione przez handlarzy starożytnościami.

— Rozchodzi się pogłoska, że Symoniści zaczynają być sądownie prześladowani. Idzie o zamknięcie ich kościołów na mocy art. 291 Xięgi Karney, który był już stosowany przeciw Towarzystwu *Przyjaciół ludu*, który trybunały uznają zgadzającym się z Kartą 7 sierpnia.

— P. Varlet, półkownik 66go, i P. Dejean, półkownik 12go dragonów, mianowani są marszałkami obozowymi, przeznaczonymi do Lyonu pod rozkazy Jenerał-Porucznika Hulot, który dowodzić będzie 7mą dywizją, Jen. por. Brun-de-Villeret, szef głównego sztabu, powraca do swej dywizyi w Clermont; Jenerał Lallemand w Alzacyi do swej dywizyi dragonów; jenerał Morand do swojej w Besançon. Jenerał Monk d'Uses ma objąć dowództwo brygady piechoty w Lyonie pod rozkazami Jenerała Hulot, Jen. Castellane dalej będzie dowodził swą brygadą lekkiej jazdy. Załoga lionńska składa się z 6ciu batalionów 24go, 40, 2go i 66go półku piechoty 11go i 12go dragonów, tudzież 2go i 9go strzelców. Jenerał Fleuri mianowany jest wielkim urzędnikiem legii honorowej.

— W małym miasteczku Szlęskiem, znalazł się niespodzianie nowy pretendent do korony francuskiej. Jakiś zegarmistrz z Crossen, nazwiskiem Naundorff, dokumentami piśmieniemi chciał dowodzić, że jest Ludwikiem XVII. Kilku prawników podjęło się jego sprawy. (J. d. S. P.)

TURCJA.

Konstantynopol dnia 10 listopada.

Pierwszy numer wychodzący tu gazety *Monitor Ottomański*, zawiera opowiadanie nayszkodliwych wypadków, jakie się zdarzyły od czasu podróży Sultana do Adrynopolu, tudzież spis osób, które otrzymały ordery. Chrześcianie, poddani Porty, nie są od nich wyłączeni, gdyż w liczbie kawalerów znajduje się dawny Kaimakan Mołdawii, Stefanaki Vogoridis i dwóch Ormianów. Nayszkodliwsze doniesienia z Alepu, potwierdzają wiadomość o wybuchym w Damaszku buncie; rokoszanie sprawili wielkie pożary. Selim Basza schronił się do cytadelli z wojskiem; rządca Alepu Mehemed Basza, czekał tylko rozkazów, aby wyruszyć mu na pomoc — z Trebizundu też donoszą, że Basza Vanu powstał przeciw Porcie. Rządzący Muschu i Erzerum, mają być postani na jego uskromienie. (T. P.)